אמר רב הונא בדוקין שבעין ואליבא דר' עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו אימר דאמר ר' עקיבא דאי עבד לכתחלה מי אמר אמר רב פפא הכא במאי עסקינן כגון שעלו על גבי כבש אי הכי אפי' בעינייהו אלא טעמיה דר' אליעזר מיעט רחמנא מום בם [א] הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו ורבנן מום בם הוא דלא ירצו הא עבר מום [ב] ירצו ור' אליעזר מבם בהם ורבנן בם בהם לא דרשי אי הכי רואה הא רחמנא אכשריה לדבריהם קאמר להו לדידי רחמנא אכשריה לדידכו אודו לי מיהא בשר בעלת מום כעצים דמי מידי דהוה אבשר חטאת ורבנן הכא מאיסי התם לא מאיסי: **מתני'** אברין באברין [ג] בעלי מומין ר"א אומר אם קרב ראש אחד מהן יקרבו כל הראשין כרעים של אחד מהן יקרבו כל הכרעים וחכ"א אפי' קרבו כלם חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה: **גמ'** אמר ר"א לא הכשיר ר"א אלא שנים שנים אבל אחד אחד לא מתיב ר' ירמיה [ד] וחכ"א אפי' קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה אמר לו ר' [ה] ירמיה בר תחליפא אסברה לך מאי אחד זוג אחד: **מתני'** דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם כשר נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים נתערב בדם בהמה או בדם החיה רואין אותו כאילו הוא מים

לר' אליעזר לא קרב [ו] אלא אם כן קרב אחד מהן קודם שנמלך דלאו כי האי תנא: **כגון שעלו על הכבש.** וכיון דלר"ע לא ירדו מן המזבח הני מעלן לכתחלה מכבש למזבח דקי"ל לקמן (דף פו.) כשם שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש: **אפי' בעינייהו.** שלא נתערבו בתמימים אם עלו בעלי מומין לכבש לר"ע יקרבו: **בם.** משמע כשהן בפני עלמן: **מידי דהוי אבשר חטאת.** דמודיתו לי דאם נתערב באיברי עולה יקרב לשם עלים כדאמרן [ז]: **מתני' איברים.** של עולות הרבה באיברי עולות בעלת מום אם קרב [ח] מהם תלינן איסורא ביה: **ילא לבית השרפה.** דלא תלינן איסורא בקריבין כבר: **גמ'** (לא נחלקו כו'): **אלא שנים שנים.** זוג זוג יקריבם דאיכא למימר מיגו דהאי לאו דאיסורא הוא דהאי [ח] נמי לאו איסורא הוא ואיסורא אזיל ליה בההוא דקרב קודם שנמלך אבל אחד אחד ליכא מיגו לא: **חוץ מאחד מהן כו'.** מכלל דלרבי אליעזר קרב: **זוג אחד.** שני ראשים: **מתני' שנתערב ביין.** שהוא אדום ואין מראה [ט] ניכר בו: **רואין אותו יין כאילו הוא מים.** ואומדין אם היה דם שנתערב כאן ניכר במים הללו כשר לזריקה: **בדם הבהמה.** של חולין: **רואין אותו.** של חולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה דם הזבח ניכר כשר ואע"פ שהחולין רבין עליו: [י] **אין דם מבטל דם.** דמין במינו לא בטיל ואפי' טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה: **נתערב בדם**

הכא בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו. מילתיה דר"ע בפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד.) דתנן ר"ע מכשיר בבעלי מומין ואמר ר' יוחנן בגמ' לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות דלא פסל בעופות אלא מחוסר אבר כדדרשינן בת"כ [ט] ובפ"ק דקדושין (דף כד:) יכול נקטעה רגלה ונשברה גפה וא"ת אמאי לא חשיב נמי ניב שפתים דאמר פ' הניזקין (גיטין דף נו.) דשדא מומא בניב שפתים אתרא דלדידן הוי מומא ולדידהו לא הוי מומא דלא פסול לבני נח אלא מחוסר אבר ושמא בעוף לא שייך ניב שפתים [י] מיהו אכתי קשה דאיכא כמה מומין דלא פסלי ואמאי נקיט דוקין שבעין וכן בגיטין הוה מצי למיפרך מומא במקום אחר [כ]:

אי הכי אפי' בעינייהו נמי. תימה לישני דלדבריהם קאמר להו כדמשני לבסוף: **הא** עבר מום ירצו. אע"ג דדרשינן בבכורות (דף לז.) בכלל ופרט דמום עובר מרלה [יא] מום עובר למוקדשין איצטריך דה"א כיון דנלמה שוב אינו נרלה [יב]: ורבנן בם בהם לא דרשי. משמע דלא דרשינן מיניה תרתי אפי' [יג] ר"א לא דריש אלא מדכתיב בהם ולא כתיב בם ותימה דבפ' שני שעירי (יומא דף סד.) דריש רבי יוחנן מבהם ג' דרשות הני הוא דכי עבר מומם ירצו הא שאר דחוין הואיל ונדחו ידחו ועוד דריש בם הוא דלא ירצו הא עבר מומן ירצו ועוד בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו ושמא משום דכתיב נמי בם למייתר ובם ובהם שניהם מיותרין ודרשינן לרבי יוחנן חדא דרשא מבם ותרתי מבהם ולרב דרשינן תרתי חדא מבם וחדא מבהם אבל בם בהם לא דריש וכולה סוגיא התם בין לרב בין לר' יוחנן אליבא דר"א ואין לחוש בכך דהכי נמי לעיל (דף עו:) ובפ' בתרא דמנחות (דף קו:) כר"א אי נמי אפי' כרבנן דבין ר"א ובין רבנן דמתני' אית להו דע"י תערובת ירצו והכי פירושו התם בעינייהו הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו דתנן איברים שנתערבו כו' ומשמע מתוך המשנה דמודו רבנן דהנהו דקרבו [יד] ועלו למערכה יקרבו דלא ירדו שמעינן מינה דאית להו הך דרשא אלא לכתחלה אסרי מדרבנן דאי לית להו הוה להו למיסר אפי' [טו] אותם שעלו ירדו כיון דלא בטלי אי לאו משום דשרי' תערובת לאורייתא [טז] דכיון דאתמור רבנן דלא ליבטלו משום דדרכו למנות אית [יז] לן למישרי ע"י ביטול ברוב בדיעבד משום דעלו [יח] והא דקאמר הכא ורבנן בם בהם לא דרשי ולא בעי למימר דרבנן נמי אית להו הך דרשה אלא דלכתחלה אסרי להקריב מדרבנן כי תנאי דמתני' משום דמשמע ליה דלא יקרבו לרבנן מדאורייתא כמו דלא יקרבו דרובע ונרבע דרישא דברייתא דאפי' בדיעבד ירדו השתא [יט] א"ש דרב ור' יוחנן לא שבקו רבנן ואמרי כר"א ותדע מדמייתי התם מלתא דרבנן דלאי אליבא דר' אליעזר קאמרי לא הוה ליה לאיתויי מלתייהו דרבנן ואע"ג דרבנן דברייתא לא דרשי הכי מתני' עיקר והא דדריש התם מבם [כ] בהם טעמא דר' יוחנן ומתרי בם דריש עבר מומם וע"י תערובת והכא דריש מבם [כא] תערובת ועבר מומם מבם בהם ואייתר להם בם דבתרא לכדר' יוחנן כדפרישית לא קשה מידי דלא איכפת ליה להש"ס רק שיוכל לעשות ג' דרשות ולא חש להזכיר דרשא דר' יוחנן אלא הפשוטה יותר וזה אין לפרש דאיברי בעלי מומין בתמימים לא בטלי מן התורה דמאיזה טעם לא בטלו אי משום דאין עולין מבטלין זה את זה הא בעלי מומין לא עולין נינהו ועוד דאפי' עולין נראה דלרבנן מדאורייתא מבטלין זה את זה בדבר שאינו מתערב [כב] כמו מין במינו לר' יהודה שאינו [כג] מתערב דלא הוי כדם וסולת בטל מדאורייתא [כד]: **אודו** לי מיהת בשר בעל' מום כעצים דמי. אע"ג דר"א גופיה לא חייש להאי טעמא מדמצריך קרא מ"מ תיקשי להו לרבנן והכי אורחיה דהש"ס כדפירשתי בריש פירקין [כה]: **בדם** בהמה או בדם חיה רואין אותו כאילו הוא מים. וא"ת דם בהמה וחיה היכי זריק להו למזבח נהי דאמר רואין כאילו הוא מים ולא מבטל דם אחר מ"מ מים גמורין לא הוי ולא בטל ממנו שם חולין ואפי' למ"ד (נזיר דף כט.) חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו שחיטתן אבל להעלותן לגבי המזבח נראה דאסור וי"ל כיון דדם כשר מעורב בו ואין עיקר זריקתן לשם הפסול אלא לשם הכשר שרי אע"ג דבאיברים לא אמר רואין לשם עלים ומיהו בלאו הכי אתי שפיר דבנזיר פ' ואלו (שם) משמע דלמ"ד לאו דאורייתא אפי' העלאה נמי שרי גבי מדיר בנו בנזיר למ"ד לחנכו במלות דמביא [כו] חטאת העוף דקא סבר חולין בעזרה לאו דאורייתא ושמא סבר לה כר"א דשרי לשם עלים ולשם מים ואפשר דאפי' רבנן מודו דלא אסרי לשם עלים ולשם מים אלא במידי דהקרבה כגון איברי חטאת ואיברי עולה וכן ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה ומתן אחת במתן ארבע אבל חולין גמורין שרו לכ"ע לשם עלים ולשם מים וכן נתערב בדם פסול [כז] ובדם התמצית וכן מוכיח [כח] לקמן (דף עט:) מדלדקיק עלה בגמ' במאי פליגי בגוזרין גזירה במקדש ולא קאמר דפליגי ברואה אי כדפליגי בסיפא ולקמן מפרש [כט] (ד"ה כמאי): **רואין** אותו כאילו הוא מים. הקשה ה"ר שמואל מוורדום הא דאמרי' בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר סברי רבנן [ל] מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה היכי דריש ליה מיניה הא [לא] דלא בטיל היינו משום דאפי' הוי מים היה בו מראית דם וי"ל דפעמים שהוא כל כך רבה דלאי הוי דם הפר מים משתנה מראית דם השעיר עד שנעשה דיהה ופסול דאם יש בו מראית דם דקתני היינו מראית דם גמור ולא חזותא בעלמא ועוד י"ל אי לאו משום דאין עולין (אין) מבטלין זה את זה לרבנן או מין במינו לר' יהודה כשמערה טיפה לאשוה הוי ליה בטל ונדחה ומיהו קשה דאיפכא ה"ל למידק דהא אמרי' ביומא (דף נג.) שעירה דם הפר בדם השעיר וכדם שנתערב במים אמר בגמ' לא שנו אלא שנפל מים לתוך דם אבל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל הלכך האי דם פר היה לו להתבטל ראשון ראשון בדם השעיר ואפי' מאן דלית ליה ראשון ראשון בטל בפ' בתרא דע"ז (דף עג.) הכא מודה משום דה"ל נראה ונדחה וי"ל דלא אמר ראשון ראשון בטל כשמערה בשפע הרבה יחד כמו שמחלק בע"ז (נו"ס) בין חבית דנפיש עמודיה לצרור קטן דלא נפיש עמודיה אפי' למאן דלית ליה ראשון ראשון בטל בחבית ביותר מפי חבית היה מודה דלא בטיל ועוד מי לא עסקינן שמערה דם הפר שבכלי זה ודם השעיר שבכלי זה משניהם יחד תוך כלי שלישי:

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כא:
מה ב מיי' פ"ב שם הלכה כב:

תורה אור השלם

1. ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם: ויקרא כב, כה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הא וכו' כמו פרק במה לד"י. פ' לעיל דף עג ע"א תוס' ד"ה ר"י [עי' מנחות דף כב ע"ב תוס' ד"ה מכאן לעולין וכו']:

מוסף רש"י

בדוקין שבעין. דוקין, טיי"לא בלע"ז, לשון (ויקרא כא) או דק, כמו (ישעיה מ) הנוטה כדוק (לעיל לה.). דהוי מום עובר ואינו ניכר (מנחות עט.). ועוד דכשרים בעופות שאין בהם חסרון אבר (שם מכות י"ז). או: ולהכי לא ירדו דאין מומן ניכר כל כך, דהכי תנן בפרק המזבח מקדש (לקמן פד.) ר' עקיבא מכשיר בבעלי מומין, כלומר דאם עלו לא ירדו, ואמר ר' יוחנן בגמ' (שם): לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרים בעופות והוא שקדם הקדישן את מומן, ל"א דוקין שיש לו מום בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק, [דעפעפים] על העין כרקיע, דהכי אמרינן בספרי אגדות העין דומה לעולם קטן, העפעפים כנגד הרקיע והשחור כנגד הארץ והלבן שמקיף את העין כנגד ים אוקינוס שסובב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה (בכורות לח.). אברין באברין בעלי מומין. איברים של עולה תמימה שנתערבו בהן איברי בעלת מום אחת: אם קרב ראש אחד מהן. קודם שהכהנים נמלכו: יקרבו כל הראשין. ותולין האיסור באותו שקרב כבר ותלינן לקולא, דהואיל ונתערבו אין כאן ספק איסור דאורייתא למיזל לחומרא, דלא הסריכה תורה עליהן אלא כשהן בעצמן, שנאמר בהם כי משחתם בהם מום בם, כי איתנהו בעינייהו (יומא סד.): לא הכשיר ר"א אלא שנים שנים. לא התיר ר"א להקריב את הנותרים אלא שנים שנים, דדלמא חד מינייהו דהיתירא, שהרי לא נתערב בהם אלא בעל מום אחד, ויכול חד אמרינן מדהכיא לאו דאיסורא, איפו נמי לאו דאיסורא הוא, דאיסורא אזל ליה בההוא דקרבה ראשונה שקרב אחד מהן, אבל אחד ואחד לא יקריבו הראשים דבכל חד מספקינן דלמא דאיסורא הוא, דליכא למימר מיגו (לעיל עד.). דם. דקדשים רואין אותו כאילו הוא מים. ואם היה מים והיה מראית הדם ניכר ביניהם כשר (מנחות כב.). אם יש בכשר כדי לצבוע בכהן מראית דם כשר ואם לאו פסול (פסחים פה:). או בדם החיה. מתם, דשחטה חולין:

שיטה מקובצת

הא ע"י תערובת ירצו. נראה דלא איצטריך אלא בתערובת חד בתרי או תרי בתרי דלא נתבטל ברוב, דאי מיירי בחד בתרי לא איצטריך קרא לריבויי דמותר דמהלא ואין בו איסור אלא מדרבנן כמאורייתא חד בתרי בטל ואמרי' דרבנן לא איצטריך קרא למיתר דמהלה: ור"א מבם בהם. פי' מום בם בהם כתיב דכתיב כי משחתם בהם מום בם כלומר והוי תרי מיעוטי (תר"ח): בם בהם לא דרשי. ול"ת ואמאי לא דרשי וכולה בהם מיותר דכולה בהם כתיב בם דכתיב כי משחתם בהם מום בם והכי מבם דכתיב דאם עבר מומם ירצו ומבהם תנא ירצו. וי"ל דרבנן דרשי בהם כדר' יוחנן דאמר בפ' שני שעירים (יומא סד.) בם הוא דלאו נדחה הא שאר דחוין הואיל ונדחו ידחו. ולר"ש ור"א מנ"ל הא, וי"ל מדאמי' למכתב במקום בהם בם ויכתב בהם ש"מ תרתי. אבל רבנן בם בהם לא דרשי מדקאמר הכא, וכן מוכח בסוגיא התם. [illegible]

מסורת הש"ס

א) [בכורות טו.], ב) יומא סד. ע"ש, ג) [לעיל עב.] ע' ירושלמי תרומות פ"ה ה"א ועי' בפ"ה ה"ב, ד) [לעיל עב. לקמן פ.], ה) [לקמן פ.] ובעי' רד"ה כב: קידושין עו:, ו) מנחות כב. חולין פז., ז) שייך לעמ' שאח"ז, ח) אמור פרשה ז ה"ב, ט) [ועי' לעיל לה: ד"ה אלא בדיקין כי' לא נמין], י) ועי"ל כתו' עג. ד"ה ר"י, דיבם ביבם גם לר"י בטל, כ) [ועי' תוס' לעיל עב. ד"ה ולינטלו ותוס' עירובין לג. ד"ה לא, חולין לו. ד"ה מ"ט]

שינויי נוסחאות

א] בם מום בם הוא כו' (ירושלמי): ב] מומם (ירושלמי): ג] צ"ל באברי (ירושלמי), ביומא סד. איברין תמימין באיברין כו': ד] עי' בסנהדרין יד"ד פר' ק"י פסקי בני הרמב"ם, ועי' ח"ס ותוספת הקדש: ה] צ"ל ר' יעקב לר' ירמיה (כת"י ושטמ"ק): ו] קרבו (ירושלמי): ז] כראמרן לעיל לא נחלקו כו' צ"ל ותוס"ד (כת"י וצ"ק): ח] צ"ל האי (ש"מ): ט] צ"ל מראה הדם (באה"ג וכת"י ברש"י בחולין פז.): י] שמתיים שאין להם אלא חרטום (רש"י כת"י), וכמ"מ וכדו"י הועתק שלא במקומו: יא] עי' שמפרשים מה שהקשו כאן, וכתב"ק מותק תיבת מרצה ונרים לאו כום הוא: יב] כאן הס"ד ואח"כ ד"ה ורבנן (וא"ב כת"י צ"ק ומוס): יג] צ"ל ואפי' (גי' ש"י): יד] צ"ל דקרבו יקרבו ולא ירדו שמעינן כו' (ד"ה): טו] הנה מדברי התוס' ישנים יומא סד ע"א נראה שלא ספק כי נפל חסרון תיבת גדול בתוס' שלנו מחמת טעות הדומות שדלגו המעתיקים מתיבת אפילו לתיבת אפילו שלאחריה, והגירסא שנכון הוא כך, אפילו בדיעבד אם נתערבו אחד באחד, והואיל וכן נראה כי נתערב גמר אבר אחד של בעל מום ברוב איברים תמימין היה לנו לאסור בדיעבד אפילו אותם שעלו ירדו כו'. ועי' במפרשים כאן שנתחבטו הרבה בגי' התוס' ובכוונתם. ולפי נוסח הנ"ל מתיישב דבריהם היטב, ועי' בשיטה יצחק לתוי' יומא שם. [בש"מ והגרי"ב תיקנו למימר במקום למיסר. ולהנ"ל היא ל"נ]: טז] מדאורייתא (תוי' שם): יז] צ"ל לית, וכ"ה בדו"ז ובתוי' יומא שם. וכן גי' לי"ק. [ובגליון היכא צ"ל לית לן למיסר]: יח] בתוי' יומא שם מסיים אבל כי קילי בולי האי דשרי מן התורה בלא ביטול סברא הוא למישרי בדיעבד משום דעלו אפי' מדרבנן. עכ"ל ועש"ש בדבריהם לאורך: יט] והשתא (ש"ס): כ] צ"ל מה' דבהם (ש"ס איק"ם): כא] צ"ל מה' דבהם תערובת ועבר מומם מבם דבהם ואייתר להם בם בתרא כו' (ש"ס), וכלי"ק גרים והכא דריש מבם תערובת ועבר מומם מה' דבהם כו'. וכן גי' מתוי' שם, ועי' ש"מ: כב] צ"ל כשאינו (באה"ג): כג] צ"ל דמביא קרבן דקא סבר כל"ל (צ"ק): כד] פסולין (כת"י): כה] מוכח (ש"ס): כו] צ"ל אפרש (באה"ג): כז] שם איתא רבנן סברי (הגר"ב): כח] צ"ל דילמא הא (הגר"ב): כט] כבר"י יקרב שלמים ולשם עצים: ל] דיבור זה מהש"ם, יכבתת"י ליתא: לא] כ"ה בכתי"י ובש"ם ועי"כ. ובש"ם איתא שהוא לאיסורא:

נוסחאות רש"י כת"י

כגון שעלו על גבי הכבש. וכיון דקיימא לן אליבא דרבי עקיבא לא ירדו יעלם לכתחילה מכבש למזבח דקיימא לן (לקמן פו.) כשם שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש:

אפילו בעינייהו נמי. שלא נתערבו בתמימים אם עלו בעלי מומין לכבש לר' עקיבא ירדו למזבח: **בם.** משמע כשהן בפני עצמן: **מידי דהוי אבשר חטאת.** דמודיתו לי דאם נתערב בבשר עולה יקרב [בב] לשם עלים וכדאמרן לעיל לא נחלקו על איברי חטאת כו': **מתניתין.** [ל] **איברים.** של עולות הרבה באיברי עולה בעלת מום: **אם קרב הראש של אחד מהן.** לאחר שנתערב בהן בעל מום ולא הכהן שאינו יודע בתערובתן והקריב אחד מן הראשים יקרבו כל הראשים כולן לכתחלה דתלינן איסורא בההוא דקרב והנך כולהו כשרים נינהו: **גמרא. אלא שנים שנים.** זוג זוג יקריבם דהדר איכא חד בהדי זוגא דהיתרא הוא וישנה הקרבה זו ליקרב משום ההיא דהיתר יותר משום ההוא דספק איסורא [יא] תולה למיתלייה באותו שקרב תחילה קודם שנמלך: **אבל אחד אחד לא.** שמא לא ניתנה הקרבה זו ליקרב דילמא האי דאיסורא הוא: **מתניתין. נתערב ביין.** שהיה אדום: **רואין אותו יין כאילו הוא מים.** ואם היה ניכר באותן המים כשר: **בדם הבהמה.** של חולין: **רואין אותו.** דם של חולין כאילו הוא מים ואם היה מראה אדמימות של דם הכשר ניכר בכך כשר ואע"פ שדם הפסול מרובה עליו הרבה כדאמר בגמ' דהיכא דאיכא חזותא חולין לענין ביטולו בתר חזותא:

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com